

Sånn er staten

Arendalsuka 2023

Sånn styres staten og tilknyttede virksomheter utenfor staten

Storting og regjering

Eierstyring

Direkte politisk styring

Egne retts-
subjekter
eid av staten

Avtale-
styring

Stats-
forvaltningen

Selskaper, foretak,
særlovsselskaper
og stiftelser

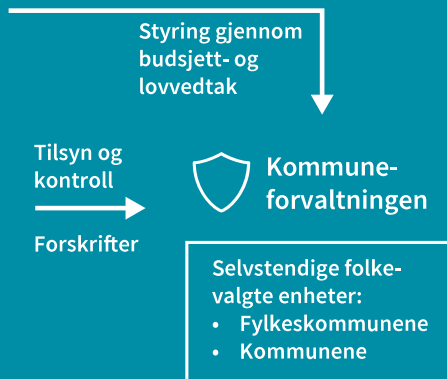
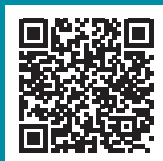
Departementene

Direktoratene og andre
statlige forvaltningsorgan

Regional statsforvaltning

- Etater med ytre apparat
- Statsforvalteren (utfører oppgaver for etater og departementer)

Les mer om organisering
av staten her

Sånn skiller vi mellom virksomheter i og utenfor staten

Forvaltningsorganer

Ordinære
forvaltnings-
organ

Departementer,
direktorater
og tilsyn

Forvaltnings-
organ med
særskilte
fullmakter

Universiteter,
høgskoler og
forsknings-
institusjoner

Forvaltnings-
bedrifter

Statsbygg
og Statens
pensjons-
kasse

NB! Nederst i figuren har vi listet opp noen eksempler på de åtte virksomhetstypene. Listene er med andre ord ikke uttømmende.

§ Egne rettssubjekt

Særlov-
selskaper

Statsforetak

Statsaksje-
selskaper

Deleid
aksje-
selskaper

Stiftelser

Vin-
monopolet,
Norsk
Tipping og
Innovasjon
Norge

Helse-
foretak,
Statkraft
og Enova

Posten,
NRK,
Avinor og
Nye veier

Equinor
og Telenor

Nasjonal-
museet
for kunst
og Norsk
Rikstoto

180 virksomheter

inngår i statsforvaltningen

Les mer om organisering
av virksomheter i staten her

HVORDAN ER STATEN ORGANISERT?

Når vi teller virksomheter i **staten**, inkluderer vi ikke de som er skilt ut som egne rettssubjekter. Det vil si at stats- og helseforetak, statlige fond og aksjeselskap holdes utenfor.

Rundt 180 virksomheter inngår i **statsforvaltningen**, som er statens utøvende makt. Det vil si departementene med underliggende virksomheter.

Antallet **departementer** har holdt seg relativt stabilt de siste 60 årene. I dag har vi 16 departementer inkludert Statsministerens kontor.

Departementene har i økende grad blitt **sekretariat for politisk ledelse**. Dette har ført til at flere oppgaver er flyttet ut til **direktoratene**. I dag er det 72 direktorater.

Færre og større enheter

er en tydelig trend

Les rapporter fra DFØ om
statens organisering her

HVORDAN UTVIKLER STATENS ORGANISERING SEG?

Mange virksomheter har gått i retning av større og færre enheter:

- **Politireformen** har redusert antall politidistrikter
- **Domstolsreformen** har redusert antall tingretter
- **Strukturreformen** i universitets- og høyskolesektoren har gitt sammenslåinger
- **Ny statsforvalterstruktur** har redusert antall statsforvaltere
- Mange statlige etater går fra en geografisk inndeling til **funksjonsbasert organisering**

Målet med disse reformene har vært effektivisering og å legge bedre til rette for at etatene kan oppfylle samfunnsoppdraget sitt.

Samordning

er et økende behov

Ler mer om samordning her

HVORFOR ER DET BEHOV FOR SAMORDNING?

For å løse **komplekse samfunnsutfordringer** er det økende behov for god samordning i staten og mellom staten og andre samfunnsaktører.

Gjenstridige problemer passer ikke inn i administrative inndelinger og er på tvers av sektorer og nivåer. Eksempler på slike problemer er utsatte barn og unge, klima og samfunnssikkerhet.

Gjennom den nye **departementsstrategien «Gode hver for seg. Best sammen»** er det satt i gang ulike tiltak for at departementene skal samarbeide bedre.

Statsforvalteren er statens representant i fylket og har en sentral rolle i å samordne staten regionalt. I tillegg er statsforvalteren et viktig bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter.

1 638 milliarder kroner

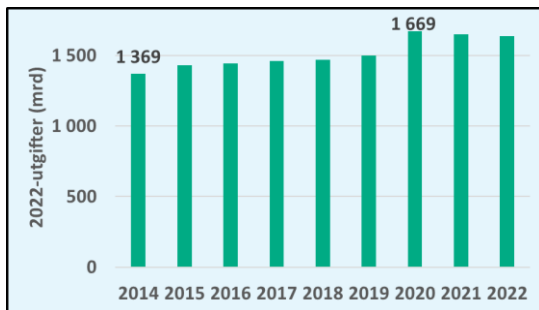
var statens utgifter i 2022

Se utviklingstrekk og
flere tall på statsregnskapet her

HVOR MYE PENGER BRUKER STATEN?

Statens utgifter har økt siden 2014, med en foreløpig topp i 2020, som følge av pandemien. Tallene i figuren er prisjustert.

Den største andelen av statens utgifter går til pensjoner, trygder, stønader og rammetilskudd til kommunene.

177 421 personer

jobber i statlige virksomheter

Les mer om kjennetegn ved
ansatte i staten her

HVEM ER DE STATSANSATTE?

Statlige virksomheter inkluderer statsforvaltningen, Stortinget med eksterne organer, Sametinget og domstolene.

I statsforvaltningen alene jobber **174 203**. Det er **3 820** flere enn i 2021. Det er **4 484** ansatte i departementene, mens underliggende virksomheter har **169 720** ansatte.

De ansatte i staten er jevnt fordelt mellom kvinner og menn. **70 prosent** av de ansatte i helse- og omsorgssektoren er kvinner, mens **74 prosent** av de ansatte i forsvarssektoren er menn.

38 prosent av ansatte i staten er under 40 år. I finans- og samferdselssektorene er 41 prosent av de ansatte mellom 50 og 61 år.

14 prosent av statsansatte har innvandrerbakgrunn. Det er en økning på **3 prosentpoeng** siden 2017.

HVOR JOBBER DE STATSANSATTE?

Statsforvaltningen er representert i **alle fylkene** i Norge. **26 prosent** av ansatte i statsforvaltningen jobber i Oslo.

I Oslo er rett under **9 prosent** av alle sysselsatte ansatt i statsforvaltningen. Viken har den laveste andelen ansatte i statsforvaltningen, med rett over **3 prosent**.

Antall ansatte i statsforvaltningen vokste med om lag **2 prosent** fra 2021 til 2022, omtrent likt den generelle sysselsettingsveksten i Norge.

Veksten i antall ansatte i statsforvaltningen var høyere enn den generelle sysselsettingsveksten i alle fylker bortsett fra Oslo, Agder og Vestfold og Telemark, hvor den var lavere.

Engasjement

blant medarbeiderne er
statens gull

Les mer i
Statsansatteundersøkelsen her

HVORDAN ER DET Å JOBBE I STATEN?

Statsansatte trives i jobben sin. 70 prosent av dem oppgir å være engasjerte.

Særlig tre ting bidrar:

- **Mestring** – statsansatte sier de får brukt sine kunnskaper og tilegnet seg nye. I tillegg opplever de at de klarer å løse oppgavene.
- **Autonomi** – statsansatte sier de får være med å bestemme hvordan egne oppgaver skal løses.
- **Mening** – 90 prosent av de statsansatte oppgir at det er viktig at arbeidet deres bidrar til et felles gode.

Selv om engasjementet har holdt seg stabilt høyt i mange år er det flere statsansatte enn tidligere som sier de opplever stress i arbeidshverdagen.

Sykefraværet i staten

er stabilt lavere enn i
arbeidslivet generelt

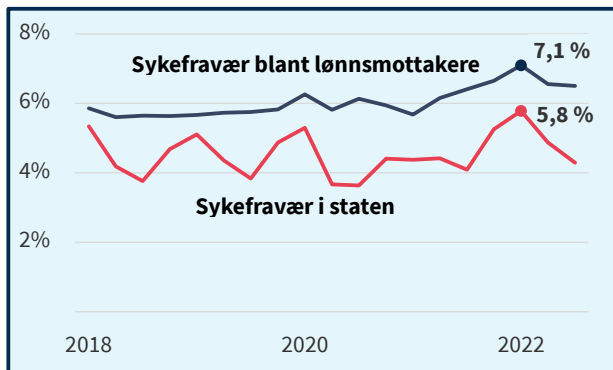
Les mer om sykefravær
blant statsansatte her

HVORDAN ER SYKEFRAVÆRET I STATEN?

De statsansatte har, over tid, et sykefravær som ligger **rundt 5 prosent**. Det er tydelig lavere enn for arbeidslivet generelt.

I staten er sykefraværet for menn omtrent halvparten så høyt som sykefraværet for kvinner. Sykefraværet øker med alderen.

Tilfredshet

henger sammen med tillit

Les rapporten om tillit
blant innbyggerne her

HVA MENER INNBYGGERNE?

DFØ har nylig publisert en rapport der vi ser nærmere på innbyggernes tillit til hverandre og til offentlige myndigheter.

Rapporten viser at tilliten til offentlige institusjoner og forvaltningen har hatt en **nedgang** fra 2021 til 2022.

Våre funn peker på at **opplevelsen av at myndighetene leverer tjenester av god kvalitet henger sammen med høyere tillit blant innbyggerne.**

Resultatene er i tråd med funn fra tidligere undersøkelser fra **Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD)**, som knytter sammen opplevelsen av at myndighetene er kompetente med innbyggernes tillit.

Se rapporter og
tall på dfo.no

Direktoratet for forvaltning
og økonomistyring